

повноцінний діалог. Студенти мають бути неодмінно підготовленими до зустрічі з письменником, щоб вони могли дискутувати з ним, мали свій погляд на нього. Чи ж треба казати, якої підготовчої роботи це вимагає? Але Салига любить і таку роботу. Для нього це теж літературознавство і критика. Сказати б, суто практичного, ужиткового характеру. Хтось цього дуже не любить, бо вважає, що то – безнадійно рутинна, зовсім не варта уваги справа, що головне – тексти й тексти. А в Салиги й це – тексти. Хоча й усні, однак принципово важливі. Він вірить, що вони згодом неоднораз озвуться у практичній діяльності філологів, які вийдуть зі стін університету.

Коли я слухаю його, думається: вік не бере в ньому свого. Така ж самісінька, як і в далекій молодості, інтелектуальна невтоленність, непогамована допитливість. Постійна готовність до творчої змобілізованості. Тобто він – постійно впізнаваний. Послідовний у головному. Визначальному для нього. Чи це – не найважливіше?

Отримано 6 грудня 2011 р.

м. Київ



Володимир Панченко

“САМОВИДЕЦЬ” САЛИГА

У Тараса Салиги поважна наукова біографія. Біобібліографічні довідки засвідчують, що його пора “збирання винограду” – вельми щедра на книжки, звання, відзнаки... Усе, як і має бути в талановитого й роботящого вченого. Щоправда, слід уточнити, що Тарас Юрійович не належить до дослідників суто кабінетного, “герметичного” типу, подібних, скажімо, до Олексія Лосєва, який жив у світі антики, практично не виринаючи з нього. Ні, Салига від самих початків своєї творчості знав смак “польових досліджень” на великому материка рідної літератури, що твориться *тут і тепер*. Він був і залишається критиком, може навіть – передусім критиком (попри неодноразові “заходи” в історію літератури, наслідком яких були не лише численні наукові студії, а й укладені та видані ним томи Є.Маланюка, Б.Кравціва, Р.Купчинського, а також украй важливі антології – “Стрілецька голгофа”, 1992 і “Слово Благовісту”, 1999).

Авторські книжки Т. Салиги – це роздуми про сучасну літературу, найчастіше – про поезію й поетів. За 30 років, від 1983-го починаючи, їх вийшло чимало, і, здається, лише в одному випадку Салига писав книжку-монографію – літпортрет “Микола Вінграновський” (1989). В усіх інших маємо літературно-критичні збірники. У тому й полягає нелегка специфіка праці критика, що йому весь час доводиться “розкидатися”, бути майстром ближнього бою, “оперативником”. Але ж минає час – і давні статті й рецензії добре знаного тобі автора читаєш уже як *історію літератури*, яка тим і цікава, що свого часу була живою, миттєвою реакцією на нові твори, збірки, журнальні публікації. Т. Салига – добрий “оперативник”: він вільно почувався (почувається!) у різних літературно-критичних жанрах; він намагався нічого не пропускати, прагнучи до тієї всеохопності, яку, окрім нього самого, демонстрували Віталій Дончик, Михайло Стрельбицький, Микола Ільницький, Михайло Слабошпицький... Тому в його книжки цікаво зазирати ще і як у своєрідні “довідники”: адже перед нами літопис “самовидця”. Ось щойно перечитав давню розвідку Салиги “Пробились на білий світ... Критичні нотатки

про неопубліковані в період застою вірші”, опубліковану у “Дзвоні” ще 1990 року. Якби на ту ж тему писав нинішній молодий дисертант, усе було б щодо фактажу, може, й не згірш. Але ж не було б тієї, що у критика, свіжості естетичного й суто емоційного сприймання щойно явленої зі сторінок журналів “шухлядної” літератури; не було би полемічного реагування на снобістські кпини Віталія Коротича, який зі свого московського “далека” дорікав українським літераторам, що їхні робочі столи, бачите, зовсім порожні... Думаю, що й “публіцистики” в нинішнього дослідника було б значно менше, і цікавили б його, може, не лишень тематологічні аспекти, й оцінки “шухлядних” творів були б диференційованішими. Усе так, але мені все одно цікаво було прочитати давню статтю Т. Салиги, щоби разом із ним зануритися в неповторну атмосферу кінця 1980-х, “прокрутити” в пам’яті, ЯК повертався Василь Стус, ЯК відкривали поезію Григорія Чубая, ЯК пробивали собі дорогу поети “київської школи”...

Або ось серія інтерв’ю, що їх Салига брав 1987 р. у С.Пушика, Я.Яроша, Н.Стефурак та Ю.Андруховича, подаючи їх у супроводі своїх літкритичних коментарів. Андрухович – ще тільки автор однієї поетичної збірки, готується видати другу – “Середмістя”. Його запитують, як сприйнято його поетичний дебют, і Юрій (ще не “Патріарх”!) елегантно полемізує із критиками, міркує про корисність “бурлескно-буфонадного (іронічного) начала” в поезії, про потребу в майстерних, “досконало зроблених”, хай начебто і “прохолодних”, віршах... Працюючи саме зараз над великою статтею про Юрія Андруховича, я знаю, що всі оті “випитування” Тараса Салиги й автокоментарі його співрозмовника мені знадобляться. Кажу це до того, що написане колись давно не йде в пісок: воно має, як пишуть в авторефератах, “практичне значення”. Принаймні історикам української поезії ХХ століття точно не обійтися без статей і рецензій критика Тараса Салиги.

Він, між іншим, належить до тих критиків, які цікавляться не лише знаковими іменами. Охоче пише і про менш відомих, і про маловідомих. Тримає в полі зору “свій” регіон, проте земляцький чинник не заважає йому бути суворим у судженнях... У доброму сенсі слова, він – “чорнороб”, який не звик “полювати” лише за “вічними партитурами”: хтось же має оглядати весь рельєф сучасної літератури, хоч би яким хвилястим він був.

...Із Тарасом Юрійовичем мені випадало спілкуватися за різних нагод. Здається, останніми роками це найчастіше пов’язано з участю в захистах дисертацій чи в наукових конференціях. Пам’ятаю, як радів Тарас успіхові нашого з ним друга Леоніда Куценка, котрий саме у Львові захищав свою докторську дисертацію про Євгена Маланюка. У ті дні професор Салига просто-таки випромінював щастя – він любив Львоню (так ми називали Леоніда Васильовича, якого ось уже п’ять років як немає серед живих). І підтримував його так, як може підтримувати лише друг.

Душевне тепло й широту натури Тараса Салиги щораз відчуваю під час наших зустрічей у Львові, Києві, Івано-Франківську, Кіровограді. Так само, як відчуваю його активну присутність в українському інтелектуальному житті, де голос літературознавця Салиги не раз звучить із пристрасною полемістом й публіцистом. Дай же Тобі, Боже, сил і натхнення, дорогий Тарасе, на многая літа!

Отримано 7 грудня 2011 р.

м. Київ

